

Institute v mezinárodním obchodě

4. přednáška

doc. Ing. Jan Nevima, Ph.D., MBA

Charakteristika mezinárodních organizací

- ▶ Příčiny vzniku: potřeba spolupráce mezi vybranými subjekty z jednotlivých zemí.
- ▶ Mezinárodní ekonomické organizace vznikají jako odvozené subjekty světového hospodářství. Vlády na tyto instituce delegují část svých pravomocí, aby v rámci dohodnutého statutu plnily své funkce.
- ▶ Potřeba kooperace a koordinace vedla ke vzniku zhruba 300 organizací, které na světě existují.

Charakteristika mezinárodních organizací II.

- ▶ Pro mezinárodní organizaci i (neekonomickou) jsou charakteristické tyto znaky:
 - právní subjektivita,
 - stanovy,
 - orgány,
 - finanční zdroje.

Výčet vybraných institucí v mezinárodním obchodě

- ▶ Světová obchodní organizace (WTO)
- ▶ Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD)
- ▶ Mezinárodní měnový fond (IMF)
- ▶ Světová banka (WB)
- ▶ Banka pro mezinárodní platby (BIS)

WTO – Světová obchodní organizace

- ▶ Nejprve snaha o bilaterální spolupráci;
- ▶ prvním krokem k ustavení WTO bylo vypracování „mnohostranných“ pravidel obchodu, která se stala předmětem Všeobecné dohody o clech a obchodu (GATT; 1947);
- ▶ oficiální založení WTO v roce 1995 – sídlo Ženeva, 164 členů, disponuje silou 99 % světové ekonomiky;
- ▶ základním principem organizace je tzv. jednání (negociace) a přijímání rozhodnutí založeno na konsensu.

WTO – Světová obchodní organizace II.

- ▶ Hlasování probíhá pouze o rozpočtu či přijetí nového člena na principu kvalifikované většiny.
- ▶ Přijetí jakéhokoli rozhodnutí může zablokovat i člen s min. podílem na světovém obchodu. Tento systém přijímání závazků a rozhodnutí je však neefektivní.
- ▶ Struktura WTO je kromě zastřešující Dohody o ustavení WTO, postavena na obsahu Dohod, tvořících tzv. tři pilíře WTO. Jsou to: Dohoda GATT pokrývající oblast obchodu s nezemědělským a zemědělským zbožím, Dohoda GATS pokrývající oblast obchodu se službami a Dohoda TRIPS pokrývající otázky práv duševního vlastnictví.

WTO – Světová obchodní organizace III.

- ▶ Základní cíle:
 - zvýšení životní úrovně, dosažení plné zaměstnanosti a vyšší a stále rostoucí úrovně reálného důchodu a efektivní poptávky a na zvýšení výroby a obchodu se zbožím a se službami, což umožní optimální využití světových zdrojů v souladu s cílem trvale (udržitelného) rozvoje;
 - WTO je místem pro obchodní vyjednávání mezi členy, řešení sporů vyplývajících z obchodu a konfliktních zájmů v rámci organizace.
 - Jednání probíhají na úrovni tzv. konference ministrů.

OECD – Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj

- ▶ Předchůdcem byla Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (OEEC).
- ▶ V roce 1961 došlo k transformaci OEEC na OECD. Oficiálním sídlem je Paříž.
- ▶ Cílem organizace je dosažení udržitelného ekonomického růstu a zaměstnanosti, zvýšení životních standardů při současném uchování finanční stability, liberalizace mezinárodního obchodu, investic a financí.
- ▶ Činnost OECD funguje díky cca 200 odborných výborů. Nejvyšší orgán – Rada.

OECD – Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj II.

- ▶ OECD pravidelně vydává publikace s ekonomickým přehledy a statistikami:
 - 1/ Economic Outlook;
 - 2/ OECD Factbook;
 - 3/ Economic Surveys;
 - 4/ Going for Growth.
- ▶ OECD se snaží pravidelně koordinovat hospodářskou politiku členských zemí. Kromě členských států (38), kam patří i ČR, je speciálním členem i EU a to v rámci spolupráce v mezinárodním obchodě.

IMF – Mezinárodní měnový fond

- ▶ IMF je specializovanou institucí OSN.
- ▶ Založen v roce 1944 jako brettonwoodská instituce. Oficiálně začal fungovat v roce 1947. Má 190 členů, sídlo – Washington, D.C.
- ▶ IMF byl založen s cílem podpořit mezinárodní měnovou spolupráci, stabilitu měnových kurzů a vyloučení jejich účelové deprecie, podporu mezinárodního obchodu.
- ▶ V současnosti IMF vykonává dohled na mezinárodním finančním systému – formou dozoru nad ekonomickým a finančním vývojem.

IMF – Mezinárodní měnový fond II.

- ▶ Činnosti:
 - 1/ poskytování půjček (krátkodobé a střednědobé) rozvojovým zemím ve vazbě na problémy s platební bilancí;
 - 2/ technická pomoc – vedoucí k vytvoření a implementaci efektivních politik (fiskální a měnová politika, finanční stabilita).V rámci IMF je využívána jednotná mezinárodní rezervní měna (SDR).

WB – skupina Světová banky

- ▶ Jedná se o soubor institucí založených na podporu finančních toků z vyspělých do rozvojových zemí:
 - 1/ Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj;
 - 2/ Mezinárodní asociace pro rozvoj (IDA);
 - 3/ Mezinárodní finanční korporace (IFC);
 - 4/ Multilaterální agentura pro garanci investic (MIGA);
 - 5/ Mezinárodní centrum pro urovnávání investičních sporů (ICSID).

Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj

- ▶ Základním cílem je podpora produktivních investic, tj. investic na rozvoj výroby.
- ▶ Základní pravidla čerpání:
 - 1 / Půjčky pouze na výrobní činnosti.
 - 2 / Za každou půjčku se musí zaručit vláda.
 - 3 / Půjčka se vztahuje na konkrétní projekt.
 - 4 / Banka prověřuje, zda není možné projekt financovat z jiných zdrojů.
 - 5 / Půjčky nesmí být vázány na nákupy v určité zemi či skupině zemí.

Mezinárodní asociace pro rozvoj

- ▶ IDA pomáhá nejchudším zemím poskytováním bezúročných půjček (tzv. kreditů) s dobou splatnosti 35 až 40 let a desetiletou lhůtou na zahájení splácení.
- ▶ Podmínky pomoci:
 - 1 / Země na „prahu chudoby“.
 - 2 / Země musí mít ekonomickou a politickou stabilitu.
 - 3 / Země musí mít tíživý problém s platební bilancí.
 - 4 / Hospodářská politika země musí odrážet úsilí pro rozvoj.

Mezinárodní finanční korporace

- ▶ IFC je největším multilaterálním zdrojem kapitálu a půjček pro financování projektů v soukromém sektoru rozvojových zemí. Ve spolupráci se soukromými investory financuje a poskytuje poradenství soukromým podnikům a projektům a pomocí poradenství pomáhá vládám rozvojových zemí vytvářet podmínky ve prospěch toků domácích i zahraničních úspor a investic.
- ▶ Hlavním cílem činnosti IFC je podpora ekonomického rozvoje v členských zemích. Podněcuje proto růst výkonných firem a dobře fungujících kapitálových trhů v členských zemích. Na investicích se IFC podílí jen tehdy, když může poskytnout zvláštní příspěvek, který doplňuje roli investorů. Stimuluje a mobilizuje soukromé investice v rozvojovém světě.

Multilaterální agentura pro garanci investic

- ▶ MIGA podněcuje zahraniční investice v rozvojových zemích prostřednictvím poskytování záruk pro zahraniční investory proti ztrátám způsobeným nekomerčními (tzn. politickými) riziky, mezi něž patří rozhodnutí v oblasti měnové politiky, vyvlastňování, války či občanské nepokoje.
- ▶ Poskytuje technickou pomoc při šíření informací o investičních příležitostech.

Mezinárodní centrum pro urovnávání investičních sporů

- ▶ ICSID je prostředníkem pro urovnávání sporů mezi vládami a soukromými zahraničními investory. Činí tak ve smírčích řízeních a arbitrážích.
- ▶ ICSID je autonomní organizací s úzkými vazbami na Světovou banku. Všichni jeho členové jsou zároveň členy Světové banky. Ve správní radě, jíž předsedá prezident Světové banky, má každá země, která úmluvu ratifikovala jednoho zástupce.

BIS – Banka pro mezinárodní platby

- ▶ BIS vznikla v roce 1930, sídlo Basilej, celkem 63 členů – zástupců centrálních bank.
- ▶ Původní cíl: zajištění plateb německých reparací po 1. světové válce a podpora implementace brettonwoodského systému.
- ▶ Soudobý cíl: přispívat k měnové a finanční stabilitě; realizovat výzkum a statistiky v oblasti světového bankovníctví.
- ▶ BIS poskytuje služby výlučně centrálním bankám a mezinárodním organizacím.
- ▶ BIS rovněž významně pomohla s rozvojem evropské měnové integrace.

Děkuji za pozornost ☺